

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

REPORTS OF THE IX INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE "A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES"

м. Харків, 21–22 жовтня 2021 р.

Харків
2021

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р філос. наук, професор

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Вельш В. – габілітований д-р філос. наук, професор

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О. А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С. О. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Петрушов В. М. – д-р філос. наук, професор

Соломніков І. В. – канд. екон. наук, ст. викладач

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 9 від 22.09.2021 р.)

Л 93 Людина, суспільство, комунікативні технології : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 жовтня 2021р. / відп. за випуск Н. В. Алексєєнко. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2021. 340 с.
ISBN 978-617-7927-79-1

УДК 740+656+338

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7927-79-1

© Авторський колектив, 2021

5. Савчук Т. Що таке кіберспорт та як ця культура розвинена в Україні.
URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29189982.html>

6. Твердь О. Кіберспорт: що це і кому таке потрібно. URL
<https://lviv.com/urban/kibersport-shho-tse-i-komu-take-potribno/>

ЧАПЛИГІН О.К., *д. філос. н., професор*

СУК О.Є., *ст. викладач*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Харків, Україна

ТЕХНОЛОГІЇ HIGH-HUME (ДО УТОЧНЕННЯ ПОНЯТТЯ)

Становлення нового соціокультурного феномену high-tech, базується на ґрунті складних наукомістких технологій. До числа базових технологій hi-tech прийнято відносити нанотехнології, біотехнології та інформаційні технології, але інформаційні технології є системоутворюючими для цього феномена.

Масовий розвиток інформатизації спричинив перехід від high-tech до формування іншого соціокультурного феномену – феномену high-hume. Це відбулося завдяки появі та поширенню сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, що дозволили обробляти величезні масиви інформації і транслювати на великі території потрібні інформаційні потоки із заданою тривалістю та в необхідних кількостях. Становлення high-hume по суті являє собою процес конвергенції соціальних і високих інформаційних технологій (ІТ), що обумовлено потребами високотехнологічних виробництв [1]. При цьому сучасні інформаційні технології знижують комунікаційні втрати, забезпечують оперативність і завдяки інтерактивності – зворотний зв'язок з об'єктом впливу.

Щоб дослідити поняття high-hume, необхідно перш за все, звернутися до поняття «гуманітарні технології». Гуманітарні технології – це система науково-гуманітарних знань, використання яких дозволяє реалізувати конкретний людський задум за допомогою певних умов, засобів. Вони проектуються з використанням комплексного знання: гуманітарного і природничого, що дозволяє не лише оперативну взаємодію між суб'єктами технологічного процесу, його активними учасниками, а й в значній мірі «стискати» і «технологізувати» час.

У ХХІ ст. дослідники частіше за все акцентують увагу на тому, що це століття можна назвати століттям «людини». Тому стійкою тенденцією є

підвищена увага до фахівців, професійна діяльність яких пов'язана із взаємодією в системі «людина-людина». На думку В. П. Соломіна, «гуманітарні технології визначають сьогодні перспективний вектор інноваційного розвитку, оскільки дозволяють реалізовувати професійні компетентності, затребувані сучасним суспільством» [2, с. 123]. Слід зазначити, що спочатку гуманітарні технології створювались для використання в політиці, і в цьому сенсі використовувались як технології впливу, відмінні своєю м'якістю від технологій примусу та насильства [3]. Незважаючи на те, що гуманітарні технології були створені для вирішення політичних проблем, поступово вони охопили і інші сфери.

Останніми десятиріччями ряд науковців (О. Жукова, І. Лисак, І. Мельник, О. Полікарпова та ін.) звертають увагу на появу технологій, що отримали назву високих гуманітарних технологій (Hi-Hume, High-Hume, highhume тощо), однак, існує певна невизначеність. Мова йде не про олюднення техніки, а про технології маніпулювання свідомістю та особистістю. Культурний американський філософ Фукуяма у книзі «Наше постлюдське майбутнє» впевнено заявляє, що найбільш суттєвою загрозою існуванню людства є саме розробка ефективних технологій здійснення біовлади [4].

Український філософ В. Чешко зауважує, що до виникнення генетичної інженерії пов'язуючою ланкою між біологічною еволюцією та технологічним прогресом була матеріальна та духовна культура. Технологічні новації змінювали образ життя та впливали на перебіг біологічних процесів, дестабілізуючи не лише фазовий простір біологічної соціокультурної еволюції, а й результуючий вектор цієї еволюції [5]. На думку автора, технологія робить нашу генетичну конституцію та зміст нашої свідомості предметом раціоналістичного контролю та управління. Результат розвитку двох технологій – маніпулювання свідомістю (змінення соціокультурного коду) та змінення генетичного коду – і є технологіями керованої еволюції, що мають назву – high-hume технології.

Треба зазначити, що це поняття є ще недостатньо підданим філософсько-методологічному аналізу і в колі науковців немає одностайності в його розумінні. Яскравим показником недостатності є відсутність в більшості сучасних академічних філософських словниках визначення самого поняття високих гуманітарних технологій.

Серед визначень high-hume в інтернет-виданнях, привертає увагу наступне: high-hume (від англ. – високі гуманітарні технології) – сукупність

знань, духовних і культурних цінностей, а також методів передачі інформації, які організують людей і спонукають до певної колективної діяльності.

Зазвичай до високих гуманітарних технологій відносять досить широкий спектр гуманітарних практик: філософію, релігію, гуманітарні науки, мистецтво у всіх його проявах, поп-культуру, навіть моду в різних галузях (одяг, дизайн, музика), а також досить широкий спектр різних гуманітарних нау-хау (в т.ч. методик викладання, маркетингу, спілкування) тощо.

Як вже зазначалось, на сьогоднішній день сутність поняття недостатньо досліджена і термін вживається скоріше, як данина моді, коли певні технології оголошуються всемогутніми, страхітливими, такими, які «спроможні повністю змінити свідомість людей, обернувши їх на бездумних, безвольних роботів, керованих ззовні» [6, с. 132]. Автори більшості робіт, присвячених даній проблемі, під high-hume технологіями розуміють «технології зміни людської свідомості» [7, с. 71], або навіть «технології безпосередньої зміни людини» [8, с. 24]. Сама ж людина розглядається як соціотехнічна система, а її свідомість – як «технологічний об'єкт, яким можна керувати, задаючи певну програму дій» [9, с. 95]. Так, В.Ф. Чешко розуміє під high-hume «високі технології, предметом яких є перетворення біосоціальної природи людини, тобто трансформацію її генетичного, когнітивно-логічного і соціокультурного кодів» [10, с.101]. Така трактовка high-hume технологій є характерною для трансгуманізму, з позицій якого високі соціогуманітарні технології відносяться до технологій керованої еволюції, що дозволять ліквідувати людські страждання, радикально розширити фізичні, розумові та психологічні можливості людини.

Зазначені визначення high-hume технологій потребують уточнення, оскільки стосовно біосоціальної природи людини в даний час можна говорити лише про гіпотетичні, потенційні можливості таких перетворень.

Крім того, при визначенні поняття необхідно звернути увагу на значне збільшення частки наукових знань, що використовуються в технології, зокрема соціогуманітарних знань. Подальшого глибоко філософського осмислення потребує визначення того, які саме технології слід вважати гуманітарними: технології, які призначені для зміни людської свідомості; технології, які використовують новітні досягнення соціогуманітарних наук; технології, що спрямовані на соціогуманітарну сферу або технології, що пов'язані з інформацією.

Список використаних джерел:

1. Узлов Н.Д. Настоящее и будущее гуманитарных технологий . *Вестник Пермского университета. Философия. Психология. Социология.* 2011. №4.

URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nastoyaschee-i-budushee-gumanitarnyh-tehnologiy>

2. Соломин В. П. Гуманитарные технологии как инновация в образовании. *Вестник Томского гос. пед. ун-та*, № 4. с. 124–127

3. Грановский В., Осипов В., Карижский М. Инструменты влияния. *Сетевой проектный журнал XYZ*. URL: <http://www.uis.kiev.ua/discussion/impact.html>

4. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. URL: <https://www.labirint.ru/books/477960/>

5. Чешко В.Ф., Глазко В.И. HighHume (биовласть и биополитика в обществе риска): Учебное пособие. Москва. 2007. 319 с.

6. Поликарпова Е.В. Технологии обработки человеческого сознания. Ростов-на-Дону – Таганрог: Изд-во СКНЦ ВШ. 2006. 173 с.

7. Жукова Е.А. Hi-Tech и Hi-Hume: новые требования к подготовке профессионала. *Вестник ТГПУ. Серия: Гуманитарные науки (экономика)*. 2015. Вып. 5 (49). С. 70–72

8. Делягин М.Г. Мировой кризис: Общая теория глобализации URL: <https://avidreaders.ru/book/mirovoy-krizis-obschaya-teoriya-globalizacii.html>

9. Жукова Е.А. Hi-Hume: динамика границ образовательных систем. *Высшее образование в России*. 2009. №10. С. 92–96

10. Чешко В.Ф. О субстанциональности человеческого разума, психогенетике и Hi-Hume технологиях (натурфилософское эссе). *Социальная экономика*. 2018. №1. С. 92–106 с.

ШЕПЕЛЕНКО Т.В., к.н.з ф.в. і с., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Україна

ЕЛЕКТРОННЕ ПОРТФОЛІО У НАВЧАННІ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Сутність сучасного освітнього процесу полягає не тільки в тому, щоб надати студентам знання, уміння і навички, розвивати мислення, але й в тому, щоб навчати їх формам, методам, засобам самостійного надбання знань. Формування самостійного поповнення знань, орієнтування у стрімкому потоці інформації – один з напрямків удосконалення якості підготовки фахівців.

ЗМІСТ

Привітальна промова ректора Українського державного університету залізничного транспорту С. Панченка	3
Привітальна промова проректора з наукової роботи Українського державного університету залізничного транспорту Г. Ватулі	4
СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
АБАШНИК В.О. Володимир Чучмарів (1898–1978) як дослідник філософії Спінози	5
АБАШНИК У.В. Геерт Кайль та аналітична філософія в Німеччині	11
АНДРУЩЕНКО В.П. Академічна мобільність як запорука ефективності вищої освіти	15
ГРИНЬОВА Д.А. Антикітерський корабель: історія дослідження	19
ГУЖВА А.А. «Етика Авраама»: назустріч комунікативному розуму	22
ДАНІЛ'ЯН В.О. Соціально-економічні наслідки пандемії COVID-19 для українського суспільства	25
ДАНІЛ'ЯН В.О., ВОРОБІЙОВА А.А., НАГОРНА А.Є. Актуальні проблеми філософської науки в добу глобалізації	28
ДАХНІЙ А. Й. Феномен «позитивно-прекрасної людини» у сучасному світі у контексті екзистенційних мотивів романів Ф. Достоєвського	30
ЗАГОРУЛЬКО О.А. Еволюція поглядів Євгена Чикаленка щодо вирішення аграрного питання в Російській імперії	40
КОММЕДАЛ О. Johan Galtung's theory of structural violence and peaceful transformation of conflicts	45
ЛЮБИВИЙ Я.В. Рефлексія як механізм відтворення та конструювання ідентичності: цивілізаційний аспект	47
ПАВЛОВ В.І., АГУЛОВ В.В. Г.-Г. Гадамер: герменевтичний метод як «універсальний аспект філософії»	52
ПЕТРУШОВ В.М. Людвіг Вітгенштайн і його «логіко-філософський трактат» (до 100-річчя виходу у світ)	59
САБАДУХА В.О. Метафізична теорія особистості як відповідь на глобальні виклики	65

САПЕГІНА І.О. Особливості організації занять фізичною культурою у закладах вищої освіти з використанням дистанційних (цифрових) технологій	134
СИВОГРАКОВА З.А. Перцептивні особливості міжособистісної взаємодії в умовах дистанційного навчання	137
ЦИГАНОВСЬКА Н.В. Кіберспорт та кіберспортивна освіта в Україні	139
ЧАПЛИГІН О.К., СУК О.Є. Технології high-hume (до уточнення поняття)	142
ШЕПЕЛЕНКО Т.В. Електронне порт фоліо у навчанні з фізичного виховання	145

МОВА ТА КОМУНІКАЦІЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

БЛИЗНЮК Л.М. Проблема зникнення патронімів як ідентифікаторів національної ідентичності українців в умовах глобалізації сучасного суспільства	149
БЛИЗНЮК Л.М., КРАВЧЕНКО О. О. Поняття екології мовлення в умовах сучасної української комунікації	151
DANILYAN O.G., DZOBAN O.P. The problem of communication in the modern information society	154
ЗАГРІЙЧУК І. Д. Мовні стереотипи суспільної комунікації в Україні	157
НЕШКО С.І., НІКІФОРОВА Д.Ю. Лінгвoseміотичні основи перекладознавства	160
НЕШКО С.І., КРОПОТІНА Є.С. Прагматичні основи перекладу	161
ПОНОМАРЕНКО Н.В., ПОНОМАРЕНКО В. Є., СЕЛІВАНОВА А. Застосування методу «case study» під час викладання іноземної мови в університеті	162
СИВОГРАКОВА З.А., БОЖЕНКО М.О. Роль пам'яті як психічної функції в розвиткові комунікативної компетентності особистості в дорослому віці	165
ПЕТРУШЕНКО В.Л., ПЕТРУШЕНКО О.П. Людина комунікативна та загрози руйнування сфери людської приватності	167
ПЕТРУШЕНКО О.П. Соціальна комунікація і спілкування та їх вплив на характер мови і мовлення	169
СМСНОВА Л. В., АБРАМСЬКА І. Б. Актуалізація та пасивізація дієслівної лексики в кінці ХХ – на початку ХХІ століття	171
ХАРЛАМОВА О.М., КРАВЧЕНКО О.О. Мова та комунікація в інформаційному суспільстві	174

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE IX INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 21–22 жовтня 2021 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.

Умов. друк. арк. 19,76. Наклад 120 прим. Замов. № 1019/9-21.

Видавництво ТОВ «ДІСА ПЛЮС»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.

61029, м. Харків, шосе Салтівське, буд. 154. Тел. (057) 768-03-15,

e-mail: disadruk@gmail.com

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Запис № 2400000000106167 від 08.01.2009 р.

61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.

e-mail:bookfabrik@mail.ua